

FINANSTILSYNET

THE FINANCIAL SUPERVISORY
AUTHORITY OF NORWAY

Soliditetsrapport for finansforetak mv.

Per 31. desember 2022

DATO:
27.03.2022

Innhold

1	Hovedinntrykk	4
2	Markedsutvikling	5
3	Banker og kredittforetak	6
3.1	Soliditet	6
3.1.1	Kapitaldekning	6
3.2	Likviditetsrisiko	8
3.2.1	Likviditetsreserven (LCR)	8
3.2.2	Stabil finansiering (NSFR)	8
3.2.3	Finansiering	9
4	Forsikringsforetak og pensjonskasser	10
4.1	Soliditet i livsforsikringsforetak	10
4.2	Soliditet i skadeforsikringsforetak	11
4.3	Soliditet i pensjonskasser	12
5	Verdipapirforetak og fondsforvaltere	13
5.1	Soliditet i verdipapirforetak	13
5.2	Soliditet i fondsforvaltere	15
6	Vedlegg – regelverk og metodikk	16
6.1	Banker og kredittforetak	16
6.1.1	Soliditet	16
6.1.2	Likviditetsrisiko	17
6.2	Forsikringsforetak	17
6.3	Pensjonskasser	18
6.4	Verdipapirforetak og fondsforvaltere	18

1 Hovedinntrykk

Bankenes samlede rene kjernekapitaldekning var 18,5 prosent per 31. desember 2022, ned fra 18,8 prosent ved utgangen av 2021. Uvektet kjernekapitalandel (leverage ratio) var 7,7 prosent, ned fra 8,0 prosent ett år tidligere. MyBank ASA oppfylte ikke det samlede kapitalkravet ved utgangen av 2022.

Alle banker og kredittforetak oppfylte minstekravene til likviditetsreserven, LCR, både på totalnivå, i norske kroner og i andre signifikante valutaer. LCR for bankene samlet var 161 prosent. Dette er en økning fra utgangen av 2021.

Minstekrav til stabil finansiering, NSFR, trådte i kraft i Norge fra andre kvartal 2022. Alle foretak oppfylte minstekravet til NSFR. NSFR for bankene samlet var 121 prosent, ett prosentpoeng høyere enn ved utgangen av 2021.

Alle **livsforsikringsforetakene** oppfylte solvens- og minstekapitalkravene. Samlet solvens- og minstekapitaldekning var hhv. 235 og 535 prosent. Soliditeten har bedret seg siden utgangen av 2021, hovedsakelig fordi økt rentenivå i 2022 har redusert nåverdien av forpliktelsene mer enn verdien av eiendelene. Ingen livsforsikringsforetak hadde effekt av overgangsregelen for forsikringstekniske avsetninger per 31. desember 2022.

Samtlige **skadeforsikringsforetak** oppfylte solvens- og minstekapitalkravene. Samlet solvens- og minstekapitaldekning var hhv. 200 og 500 prosent, en nedgang fra utgangen av 2021.

Alle **pensjonskassene** oppfylte solvenskapitalkravet. Samlet solvenskapitaldekning var 178 prosent. Soliditeten har bedret seg med fire prosentpoeng siden utgangen av 2021, hovedsakelig som følge av den betydelige renteoppgangen i 2022 og et redusert aksjestress.

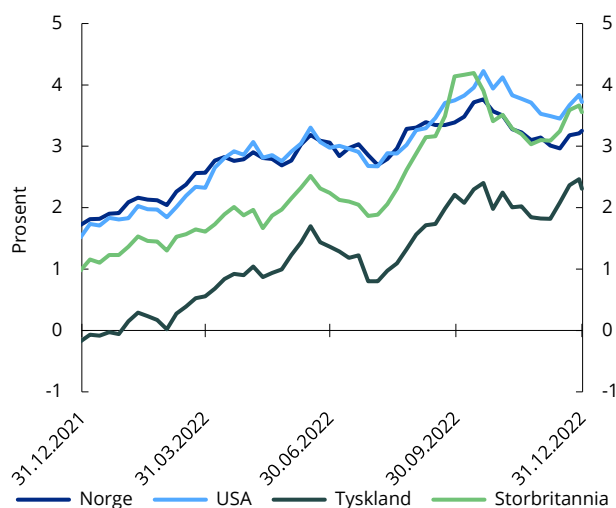
Alle **verdipapirforetakene** oppfylte kravene til ansvarlig kapital. Samlet kapitaldekning for verdipapirforetak med tillatelse til å yte minst én av tjenestene egenhandel og garantistillelse var 16,7 prosent. Det er på nivå med kapitaldekningen ved utgangen av fjerde kvartal 2021. For verdipapirforetakene uten tillatelse til noen av nevnte tjenester var samlet kapitaldekning 21,1 prosent, opp 2,7 prosentpoeng fra utgangen av fjerde kvartal 2021.

Samtlige **forvaltningsselskap og AIF-forvaltere** oppfylte kapitalkravene. Den samlede kapitaldekningen for fondsforvaltere med individuell porteføljeforvaltning har holdt seg stabil siden utgangen av fjerde kvartal 2021, og var 42,3 prosent ved utgangen av fjerde kvartal 2022. Fondsforvalterne uten tillatelse til individuell porteføljeforvaltning hadde en samlet kapitaldekning på 23,6 prosent ved utgangen av fjerde kvartal 2022, opp 2,2 prosentpoeng fra fjerde kvartal 2021.

2 Markedsutvikling

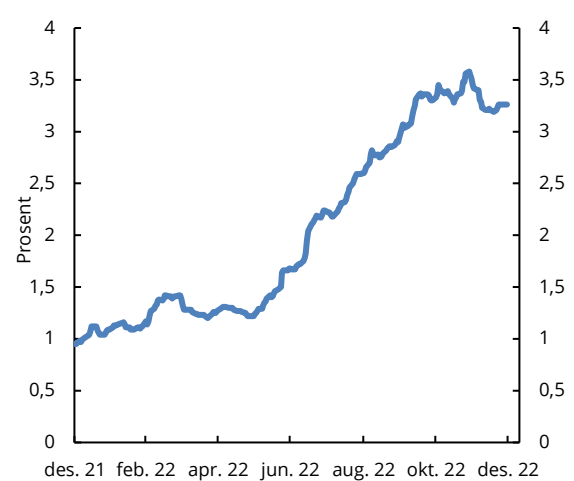
- Kapitalmarkedene var også i fjerde kvartal 2022 preget av markedsuro grunnet inflasjonsfrykt, usikkerhet rundt ytterligere renteøkninger og krigen i Ukraina. Den norske tiårige statsobligasjonsrenten falt, mens pengemarkedsrenten, målt ved 3-måneders NIBOR, økte gjennom fjerde kvartal før den falt mot årsslutt, se figur 2.1 og 2.2.
- Indeksen for det norske aksjemarkedet holdt seg stabil i fjerde kvartal, se figur 2.3. Aksjeindeksene for markedene i euroområdet, Kina og USA økte derimot i fjerde kvartal. Spesielt det europeiske og kinesiske aksjemarkedet hadde en sterk oppgang i løpet av fjerde kvartal.
- Risikopåslagene for bankobligasjoner falt i løpet av fjerde kvartal, se figur 2.4. Ifølge markedsrapporter kan dette blant annet skyldes at norske banker utstedte relativt lite nye obligasjonslån, kombinert med økt etterspørsel fra investorer.
- Denne rapporten handler om finansforetakenes soliditets- og likviditetssituasjon i 2022 og vil ikke omhandle utviklingen i 2023.

Figur 2.1 Rente på 10-årige statsobligasjoner

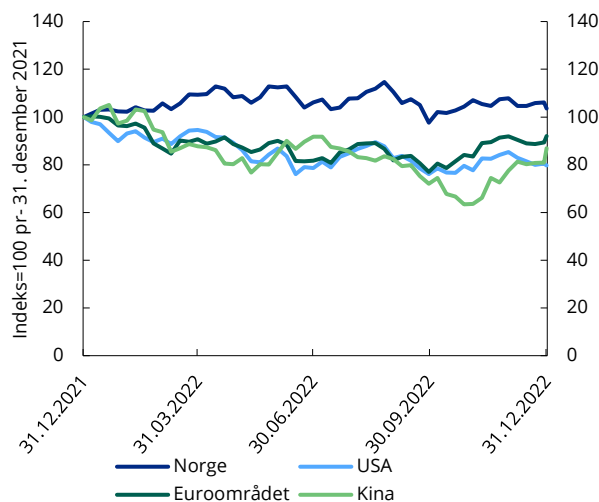
Kilde: Refinitiv. Siste observasjonsdato: 15.03.2023

Figur 2.2 Pengemarkedsrente (3 mnd. NIBOR)

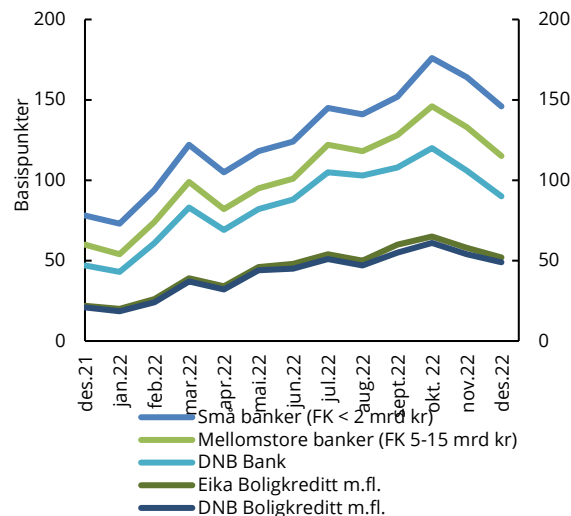
Kilde: Refinitiv. Siste observasjonsdato: 15.03.23

Figur 2.3 Aksjeindekser (MSCI) for utvalgte områder

Kilde: Refinitiv. Siste observasjonsdato: 15.03.23

Figur 2.4 Risikopåslag for seniorobligasjoner og OMF, 5 år over 3 mnd. NIBOR

Kilde: DNB Markets. Siste observasjonsdato: 15.03.23

3 Banker og kredittforetak

3.1 Soliditet

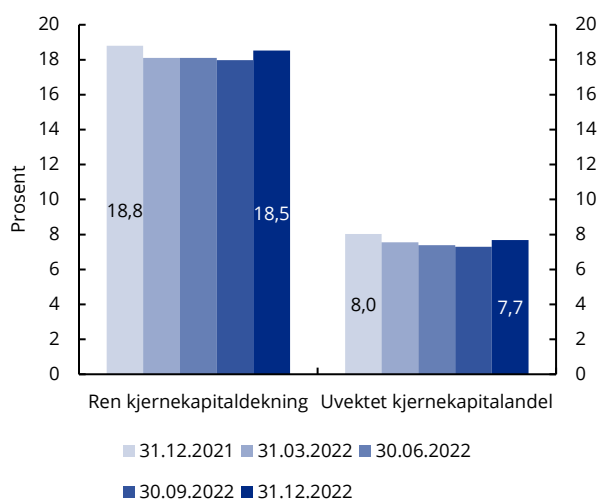
3.1.1 Kapitaldekning

- Alle banker og kredittforetak, med unntak av MyBank, oppfylte kapitalkravet ved utgangen av fjerde kvartal 2022. MyBank er pålagt et tilleggskrav på 30 MNOK, og oppfylte ikke kravet til ansvarlig kapital inklusive dette tilleggskravet.
- Bankenes samlede rene kjernekapitaldekning, beregnet som vektet gjennomsnitt, var 18,5 prosent, se figur 3.1. Det er noe lavere enn ett år tidligere. Nedgangen det siste året skyldes hovedsakelig DNBs oppkjøp av Sbanken i første kvartal 2022, og ble noe motvirket av utvidet SMB-rabatt og innføring av infrastrukturrabatt som følge av at bankpakken trådte i kraft i norsk rett 1. juni 2022. Samtidig er kravet til ren kjernekapitaldekning i enkelte banker redusert som følge av endringer i rammeverket for pilar 2.
- Utviklingen i ren kjernekapitaldekning gjennom regnskapsåret påvirkes av at bankenes balanser øker, samtidig som et flertall av bankene ikke inkluderer delårsresultatet i kapitalrapporteringen, se figur 3.2.
- Bankenes samlede uvektede kjernekapitalandel var 7,7 prosent ved utgangen av fjerde kvartal, mot 8,0 prosent ved utgangen av 2021.
- Både bankenes risikovektede beregningsgrunnlag og eksponeringer før risikovekter (eksponeringsmålet, som er nevneren i uvektet kjernekapitalandel) ble redusert i fjerde kvartal, se figur 3.3.
- Ved utgangen av fjerde kvartal tilfredsstilte bankene kapitalkravet (inkludert pilar 2-krav) med en margin til kravet, se figur 3.4. Medianavstanden til kapitalkravet var 5,2 prosentpoeng, som er 1,3 prosentpoeng lavere enn på samme tid året før. Deler av den reduserte marginen kommer av at

kravet til motsykisk kapitalbuffer økte fra 1,0 til 2,0 prosent i løpet av 2022, samt at flere banker har fått fastsatt høyere pilar 2-krav.

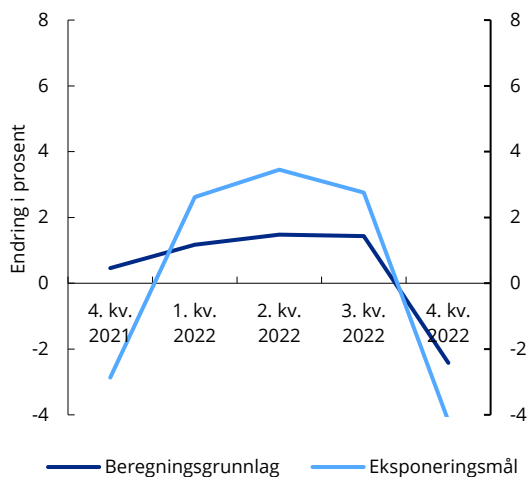
- Kredittforetakenes samlede rene kjernekapitaldekning var 20,6 prosent, som er marginalt høyere enn ved utgangen av 2021. Kredittforetakenes uvektede kjernekapitalandel var 5,3 prosent, om lag uendret sammenlignet med ett år tidligere.

Figur 3.1 Ren kjernekapitaldekning og uvektet kjernekapitalandel i norske banker/bankkonsern

Kilde: Finanstilsynet

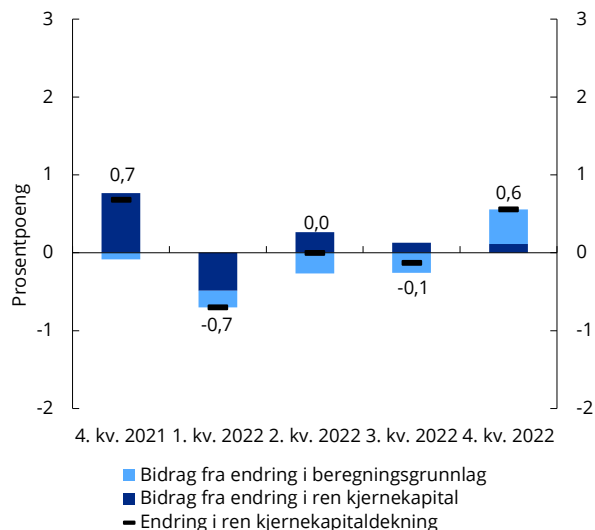
Figur 3.3 Risikovektet beregningsgrunnlag og eksponeringsmål* i norske banker/bankkonsern

Note: *Eksponeringer før risikovekting. Nevneren i uvektet kjernekapitalandel.

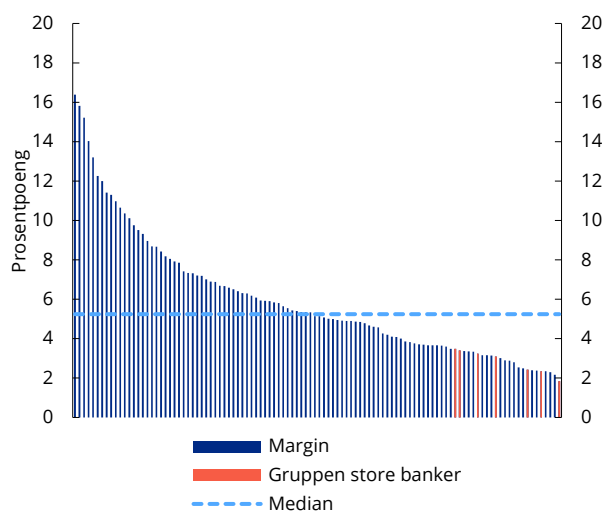
Kilde: Finanstilsynet

Figur 3.2 Endring i ren kjernekapitaldekning i samtlige banker/bankkonsern (dekomponert)

Kilde: Finanstilsynet

Figur 3.4 Bankenes margin til kapitalkravet* per 31. desember 2022

Note: *Krav til ren kjernekapital, inklusiv pilar 2-krav. To ekstremverdier er utelatt fra figuren med en margin på henholdsvis 336 og 20 prosentpoeng.

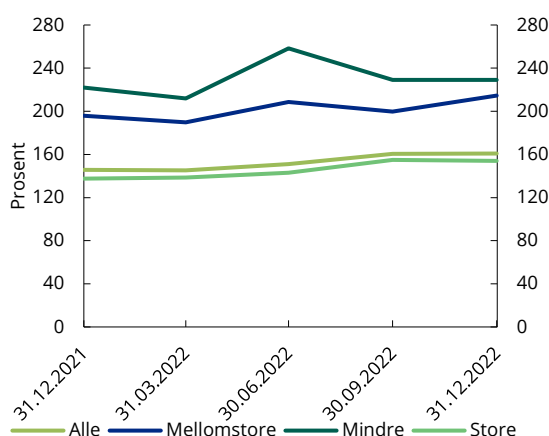
Kilde: Finanstilsynet

3.2 Likviditetsrisiko

3.2.1 Likviditetsreserven (LCR)

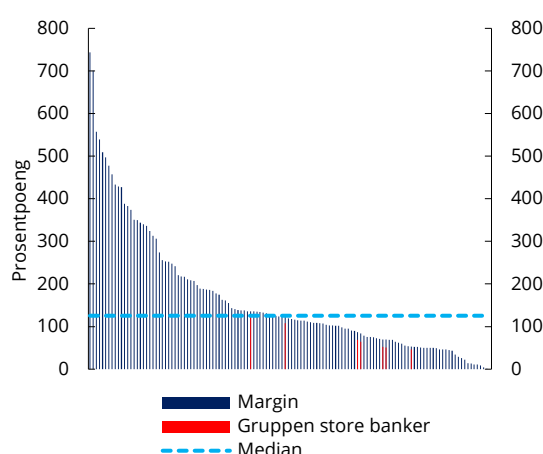
- Alle foretak oppfylte minstekravene til likviditetsreserven, LCR, både på totalnivå, i norske kroner og i andre signifikante valutaer ved utgangen av fjerde kvartal 2022.
- LCR for bankene samlet sett var 161 prosent, likt som ved utgangen av tredje kvartal og noe høyere enn for ett år siden, se figur 3.5.
- Gjennomsnittlig LCR for alle gruppene har holdt seg stabil fra tredje kvartal, med en liten økning for de mellomstore bankene.
- Det er stor spredning i LCR-verdiene mellom de ulike bankene, og dermed også i marginen til minstekravet. LCR for små og mellomstore banker er generelt mer volatil enn for de større bankene, noe som skyldes at de større bankene har en mer aktiv likviditetsstyring.
- Medianavstanden til LCR-kravet var 126 prosentpoeng, se figur 3.6. Dette er en økning fra en medianavstand på 109 prosentpoeng ved utgangen av forrige kvartal.

Figur 3.5 Total-LCR, vektet gjennomsnitt per 31. desember 2022

Kilde: Finanstilsynet

Figur 3.6 Bankenes margin til LCR-kravet per 31. desember 2022

Note: 11 ekstremverdier er utelatt fra figuren.¹

Kilde: Finanstilsynet

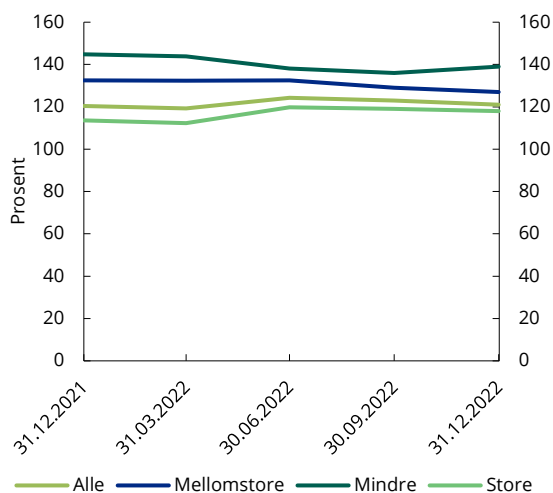
3.2.2 Stabil finansiering (NSFR)

- Alle foretak oppfylte minstekravet til NSFR ved utgangen av fjerde kvartal 2022.
- Andelen stabil finansiering (NSFR) for bankene samlet var 121 prosent, to prosentpoeng lavere enn ved utgangen av tredje kvartal, se figur 3.7.²
- Det er relativt stor spredning i NSFR mellom bankene, men spredningen er mindre enn for LCR. Dette kan skyldes at NSFR reflekterer hele balansen. Norske bankers balanser består hovedsakelig av innskudd og utlån, og dette gjør at nivået på NSFR også blir mer lik. De større bankene har en større andel markedsfinansiering, som gjør at de skiller seg ut fra resten da dette vektet annerledes i NSFR.
- Medianavstanden til NSFR-kravet var 34,8 prosentpoeng, se figur 3.8, omtrent det samme som fra utgangen av tredje kvartal.

¹ Dette er flere ekstremverdier enn ved forrige kvartal. Vi ser at det skyldes reduserte nettoutbetalinger, noe som igjen skyldes store forfall i november. Det kan også være en årsslutteffekt. Det var også 11 foretak som hadde ekstremverdier ved årsslutt 2021.

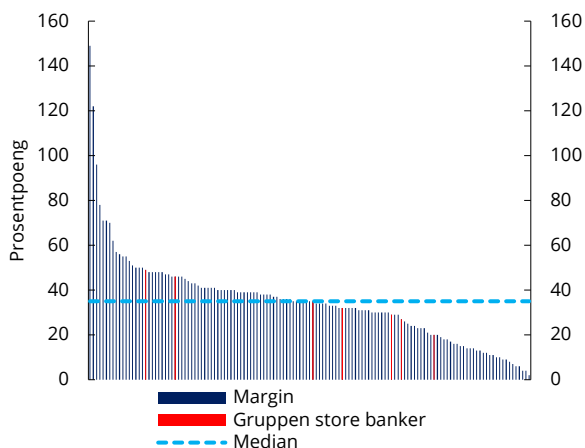
² Merk at endring i rapporteringen og enkelte endringer i selve beregningsmetoden av indikatoren gjør at tallene f.o.m. 30.06.2022 ikke er direkte sammenlignbare med tall for tidligere perioder, men effektene på aggregert nivå antas å være begrenset.

Figur 3.7 Total-NSFR, vektet gjennomsnitt per 31. desember 2022

Kilde: Finanstilsynet

Figur 3.8 Bankenes margin til NSFR-kravet per 31. desember 2022

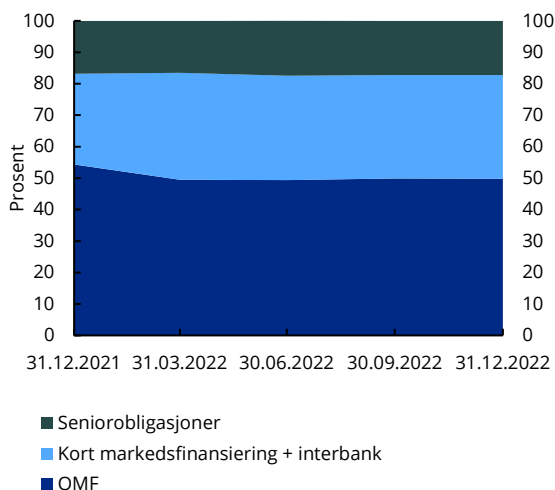
Note: En ekstremverdi på 641 prosent er utelatt fra figuren.

Kilde: Finanstilsynet

3.2.3 Finansiering

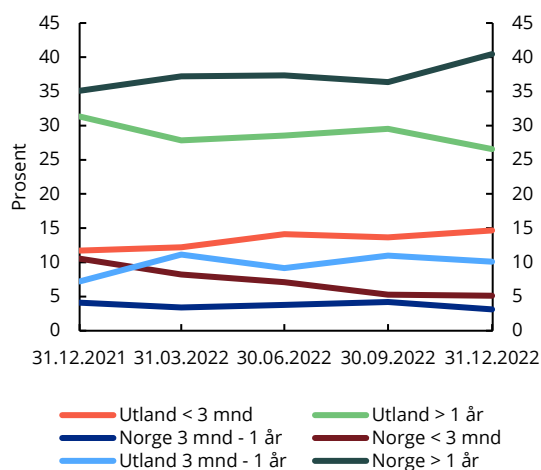
- Sammensetningen av markedsfinansieringen etter type finansiering holdt seg stabil fra utgangen av tredje kvartal til utgangen av fjerde kvartal, se figur 3.9.
- Fordelingen av markedsfinansiering fra utlandet og Norge, og finansiering med løpetid over og under ett år holdt seg også relativt stabile, se figur 3.10. For løpetider over ett år, har det vært et skift fra finansiering fra utlandet, til finansiering fra Norge.

Figur 3.9 Markedsfinansiering, etter type finansiering

Kilde: Finanstilsynet

Figur 3.10 Markedsfinansiering etter løpetid og innland/utland

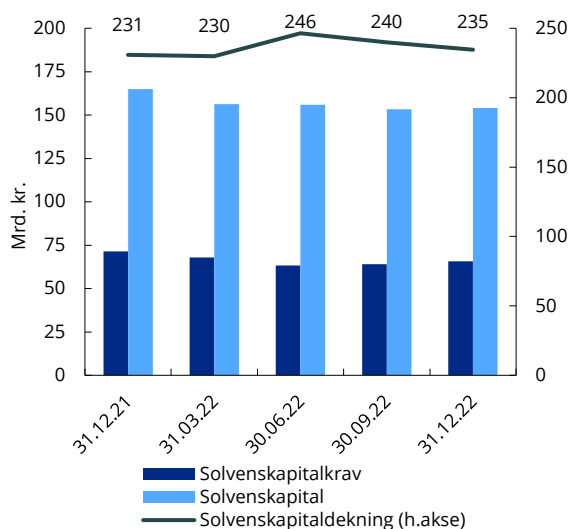
Kilde: Finanstilsynet

4 Forsikringsforetak og pensjonskasser

4.1 Soliditet i livsforsikringsforetak

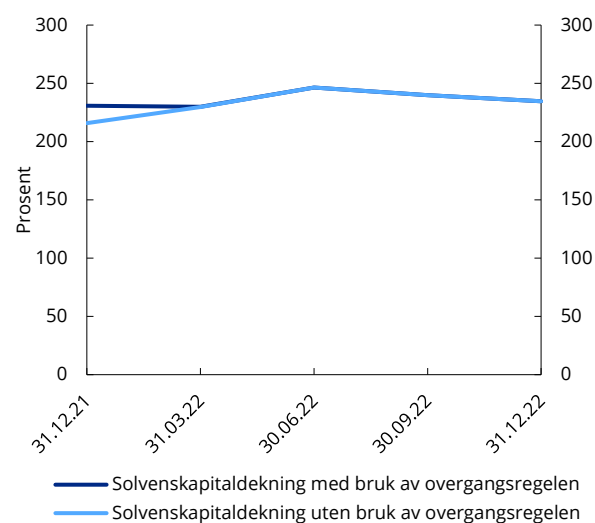
- Solvenskapitaldekningen for livsforsikringsforetakene samlet var 235 prosent per 31. desember 2022, en nedgang på fem prosentpoeng fra utgangen av kvartalet før, se figur 4.1. Siden utgangen av 2021 er soliditeten imidlertid styrket, hovedsakelig som følge av at økt rentenivå i 2022 har redusert nåverdien av forpliktelsene mer enn verdien av eiendelene.
- Reduksjonen i solvenskapitaldekningen fra tredje kvartal har sammenheng med at samlet solvenskapitalkrav hadde en høyere prosentvis økning enn solvenskapitalen. Det kommer blant annet av at flere foretak rapporterer et planlagt utbytte, som isolert sett reduserer solvenskapitalen. Lavere rentenivå og volatilitetsjustering i fjerde kvartal bidrar også til at foretakenes soliditet er redusert.
- Samtlige livsforsikringsforetak oppfylte solvenskapitalkravet.
- Ingen livsforsikringsforetak har hatt effekt av overgangsregelen³ per 31. desember 2022, se figur 4.2. Det skyldes primært den betydelige økningen i rentenivået i 2022.
- Minstekapitaldekningen for livsforsikringsforetakene samlet var 535 prosent, en nedgang på 51 prosentpoeng fra utgangen av kvartalet før, se figur 4.3.

Figur 4.1 Solvenskapitaldekning i livsforsikringsforetakene samlet

Kilde: Finanstilsynet

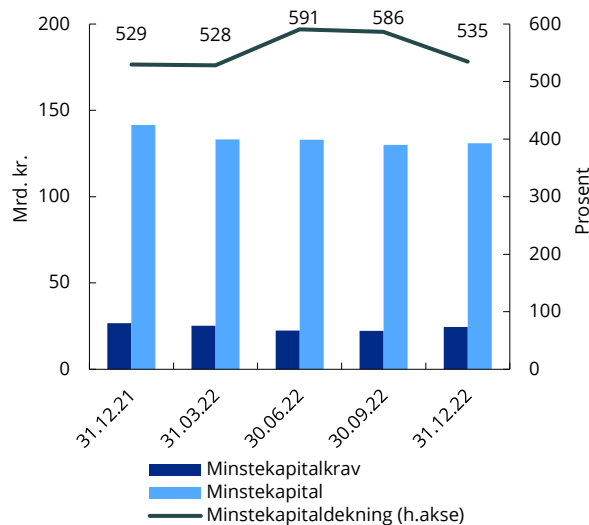
Figur 4.2 Solvenskapitaldekning uten bruk av overgangsregelen i livsforsikringsforetakene samlet

Kilde: Finanstilsynet

³ Se metodevedlegget for nærmere beskrivelse av overgangsregelen.

Figur 4.3 Minstekapitaldekning i livsforsikringsforetakene samlet

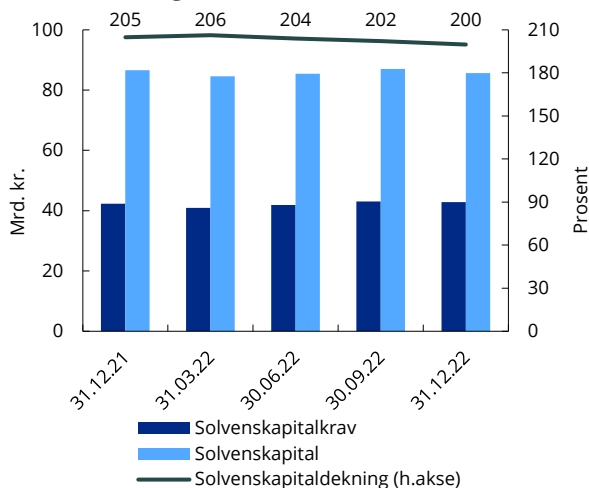

Kilde: Finanstilsynet

4.2 Soliditet i skadeforsikringsforetak

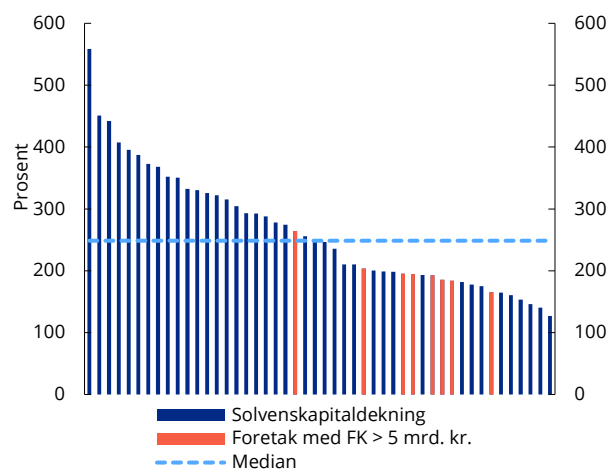
- Solvenskapitaldekningen for skadeforsikringsforetakene⁴ hadde samlet en reduksjon gjennom 2022 og sank til 200 prosent per 31. desember 2022, se figur 4.4. Reduksjonen i fjerde kvartal 2022 kommer av en reduksjon i samlet solvenskapital blant annet som følge av økt planlagt utbytte blant foretakene.
- Alle skadeforsikringsforetakene oppfylte solvenskapitalkravet. 18 foretak hadde under 200 prosent i solvenskapitaldekning, se figur 4.5.
- For skadeforsikringsforetakene samlet sank minstekapitaldekningen til 500 prosent per 31. desember 2022, se figur 4.6. Alle skadeforsikringsforetakene oppfylte minstekapitalkravet.

Figur 4.4 Solvenskapitaldekning i skadeforsikringsforetakene samlet

Kilde: Finanstilsynet

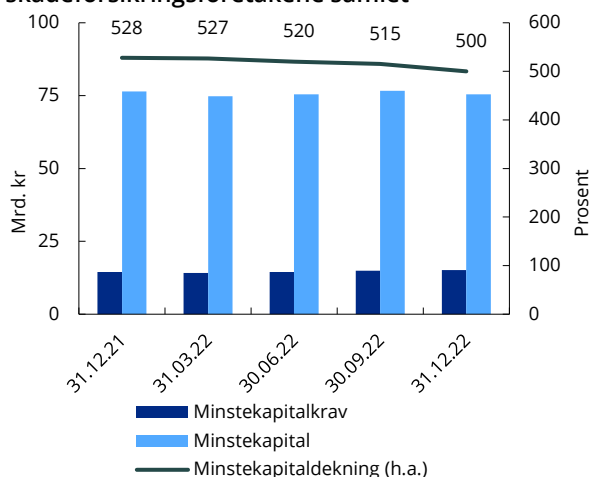
Figur 4.5 Solvenskapitaldekning for skadeforsikringsforetakene per 31. desember 2022

Kilde: Finanstilsynet

⁴Assuranceforeningen Skuld har avvikende regnskapsår og er utelatt fra omtalen i denne rapporten. I tidligere rapporter var også Assuranceforeningen Gard og Gard M&E Insurance (Europe) AS utelatt, disse er nå inkludert i omtalen da disse ikke lenger har avvikende regnskapsår.

Figur 4.6 Minstekapitaldekning i skadeforsikringsforetakene samlet

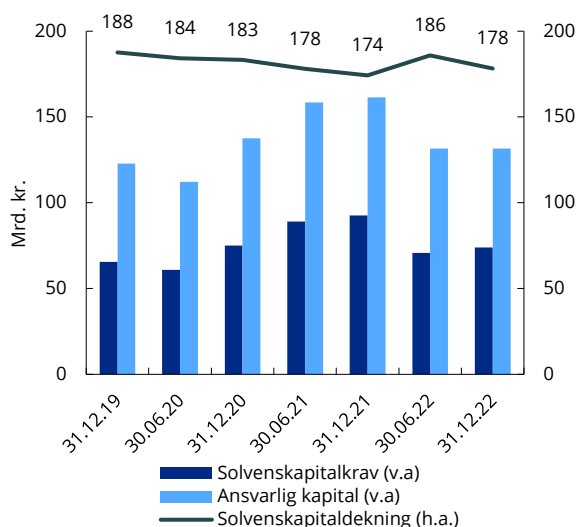
Kilde: Finanstilsynet

4.3 Soliditet i pensjonskasser

- Den samlede solvenskapitaldekningen for pensjonskassene var 178 prosent, som er en nedgang på åtte prosentpoeng fra 30. juni 2022.⁵ Nedgangen i solvenskapitaldekningen det siste halve året har sammenheng med at samlet solvenskapitalkrav økte med 4 prosentpoeng mens den ansvarlige kapitalen var om lag uendret.
- Fra utgangen av 2021 er det imidlertid en bedring i solvenskapitaldekningen på fire prosentpoeng, se figur 4.7. Renteøkningen på årsbasis i 2022 og et redusert aksjestress er hovedårsakene til bedringen i soliditeten det siste året.
- Alle pensjonskassene oppfylte solvenskapitalkravet per 31. desember 2022. Det var 21 pensjonskasser som hadde en solvenskapitaldekning på under 150 prosent, se figur 4.8.
- For pensjonskassene samlet var solvenskapitaldekningen uten overgangsregelen for forsikringstekniske avsetninger 177 prosent per 31. desember 2022, som er en reduksjon på åtte prosentpoeng fra 30. juni 2022, se figur 4.9. Solvenskapitaldekningen er 6 prosentpoeng høyere enn ved utgangen av 2021.
- 26 pensjonskasser hadde effekt av overgangsregelen ved utgangen av 2022.
- Alle pensjonskassene oppfylte solvenskapitalkravet uten overgangsregelen per 31. desember 2022.

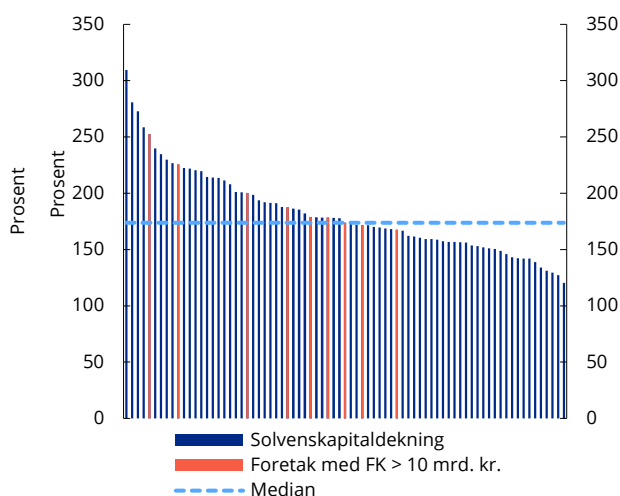
⁵ Alle pensjonskassene rapporterer kun hvert halvår. Derfor er sammenligningstallene fra 30. juni.

Figur 4.7 Solvenskapitaldekning i pensjonskassene samlet

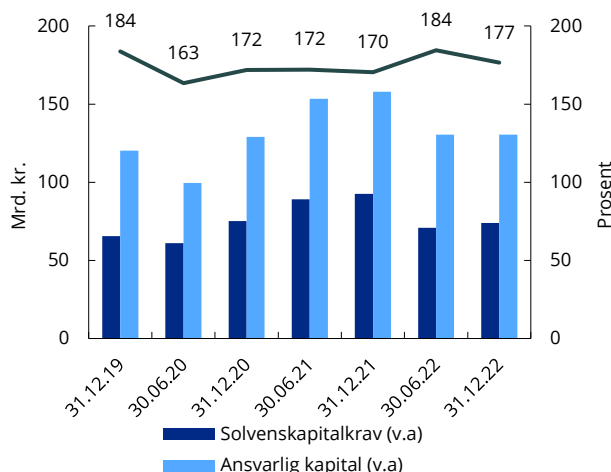
Kilde: Finanstilsynet

Figur 4.8 Solvenskapitaldekning for pensjonskassene per 31. desember 2022

Kilde: Finanstilsynet

Figur 4.9 Solvenskapitaldekning uten overgangsregelen for pensjonskassene samlet

Kilde: Finanstilsynet

5 Verdipapirforetak og fondsforvaltere

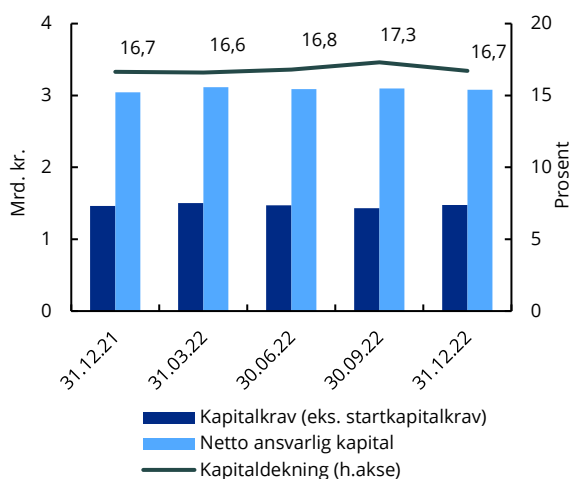
5.1 Soliditet i verdipapirforetak

- Det var totalt 85 norske frittstående verdipapirforetak ved utgangen av fjerde kvartal 2022. Det skilles mellom verdipapirforetak med tillatelse til å yte minst en av investeringstjenestene egenhandel (tjeneste 3) og garantistillelse ved emisjoner (tjeneste 6)⁶, og foretak uten slike tillatelser.
- Samlet kapitaldekning for verdipapirforetak med tillatelse til egenhandel og/eller garantistillelse var 16,7 prosent ved utgangen av fjerde kvartal 2022, uendret fra utgangen av fjerde kvartal 2021, se figur 5.1.

⁶ Per utgangen av fjerde kvartal 2022 har 12 norske verdipapirforetak tillatelse til å yte tjeneste 3 og/eller 6.

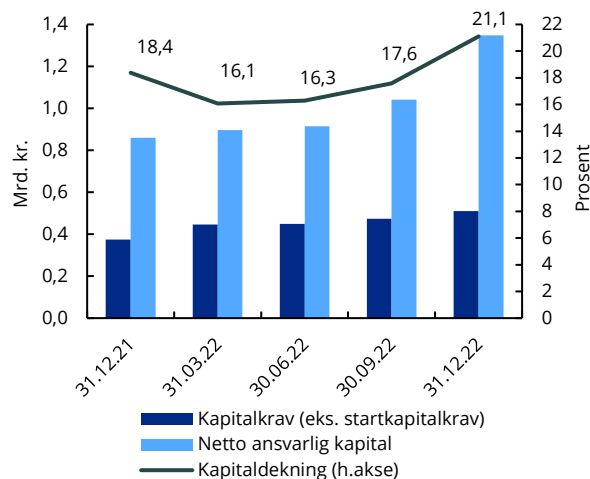
- Samlet kapitaldekning for øvrige verdipapirforetak (uten tillatelse til de nevnte tjenestene) var 21,1 prosent ved utgangen av fjerde kvartal 2022, opp 2,7 prosentpoeng fra utgangen av fjerde kvartal 2021, se figur 5.2.

Figur 5.1 Samlet kapitaldekning verdipapirforetak med tjeneste 3 eller 6

Kilde: Finanstilsynet

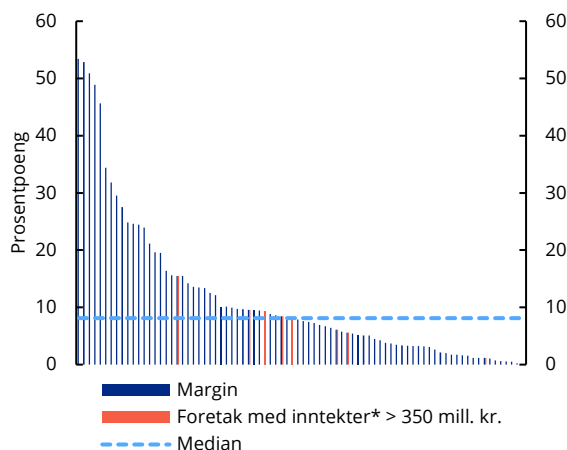
Figur 5.2 Samlet kapitaldekning verdipapirforetak uten tjeneste 3 og 6

Kilde: Finanstilsynet

- Alle verdipapirforetak oppfylte kapitalkravene per 31. desember 2022, se figur 5.3. 14 aktører hadde under 2 prosentpoeng margin til kapitalkravet, hvorav minstemarginen var 0,12 prosentpoeng, se figur 5.3. Medianmarginen var 8,1 prosentpoeng.

Figur 5.3 Verdipapirforetakenes margin til kapitalkravet per 31.12.2022

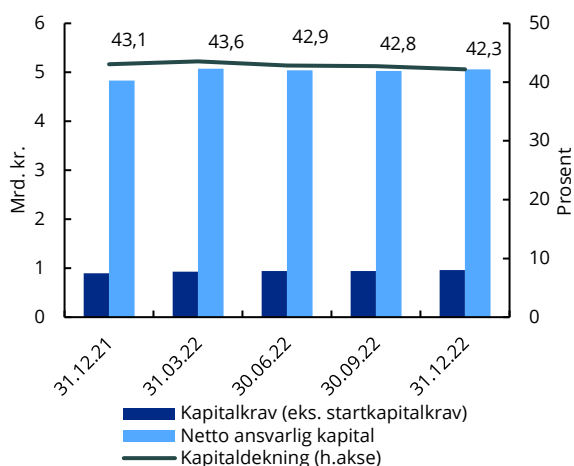
*Note: Inntekter er fra yttelse av investerings- og tilleggstenester, hentet fra foretakenes halvårsoppgave per 31.12.2022. Tre observasjoner over 60 prosentpoeng er utelatt fra figuren.

Kilde: Finanstilsynet

5.2 Soliditet i fondsforvaltere

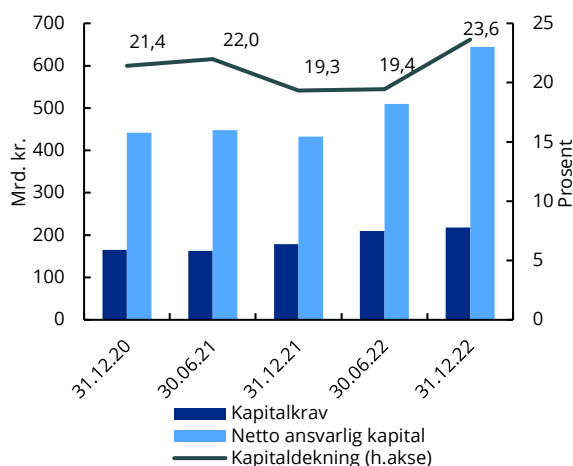
- Ved utgangen av kvartalet var det totalt 70 forvaltningsselskap og AIF-forvaltere med konsesjon fra Finanstilsynet. 32 av disse hadde tillatelse til å yte individuell porteføljeforvaltning.⁷
- Samlet kapitaldekning for fondsforvaltere med individuell porteføljeforvaltning har holdt seg stabil siden utgangen av tredje kvartal 2021, og var ved utgangen av fjerde kvartal 2022 42,3 prosent, se figur 5.4.
- Samlet kapitaldekning for forvaltningsselskap og AIF-forvaltere uten tillatelse til å yte individuell porteføljeforvaltning var 23,6 prosent ved utgangen av fjerde kvartal 2022, se figur 5.5. Dette er en økning på 2,2 prosentpoeng fra utgangen av fjerde kvartal 2021.
- Alle fondsforvaltere oppfylte kapitalkravene per 31. desember 2022, se figur 5.6.
- Syv aktører hadde under 2 prosentpoeng margin til kapitalkravet, hvorav minstemarginen var 0,3 prosentpoeng, se figur 5.6. Medianmarginen var 12,6 prosentpoeng.

Figur 5.4 Samlet kapitaldekning fondsforvaltere med individuell porteføljeforvaltning

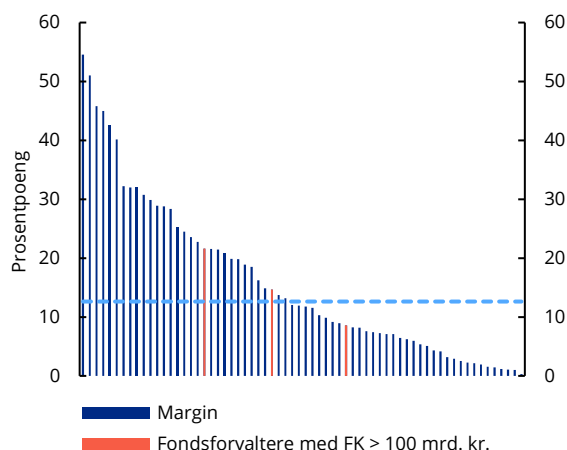
Kilde: Finanstilsynet

Figur 5.5 Samlet kapitaldekning fondsforvaltere uten individuell porteføljeforvaltning

Kilde: Finanstilsynet

Figur 5.6 Fondsforvalteres margin til kapitalkravet per 31.12.2022

Note: Fire observasjoner over 60 prosentpoeng er utelatt fra figuren.

Kilde: Finanstilsynet

⁷ Det skilles mellom forvaltningsselskap og AIF-forvaltere som har tillatelse til å yte individuell porteføljeforvaltning og forvaltningsselskap og AIF-forvaltere uten slik tillatelse. Foretak uten tillatelse til å yte individuell porteføljeforvaltning rapporterer ikke kapitaldekningsoppgave. For disse beregner Finanstilsynet kapitaldekning halvårlig ut fra halvårsoppgaven (resultatorientert rapportering).

6 Vedlegg – regelverk og metodikk

6.1 Banker og kredittforetak

6.1.1 Soliditet

Ren kjernekapitaldekning

Ren kjernekapital (Common Equity Tier 1) består av innskutt og opptjent egenkapital. Som rene kjernekapitalinstrumenter regnes aksjer, egenkapitalbevis og medlemsinnskudd godkjent av Finanstilsynet. Ren kjernekapitaldekning er ren kjernekapital som andel av det risikovektede beregningsgrunnlaget.

Pilar 1-krav

Pilar 1 er minimums- og bufferkrav til ansvarlig kapital som gjelder alle foretak. Minimumskravet innebærer at foretakene til enhver tid skal ha en ren kjernekapitaldekning på minst 4,5 prosent av foretakets beregningsgrunnlag. Kjernekapitaldekningen og total kapitaldekning skal henholdsvis være minst 6 prosent og 8 prosent av beregningsgrunnlaget.

I tillegg til minstekravene til ansvarlig kapital skal foretakene ha kapitalbuffer bestående av ren kjernekapital. Foretakene skal ha en bevaringsbuffer på 2,5 prosent, systemrisikobuffer på 3–4,5⁸ prosent og motsyklisk kapitalbuffer på 0–2,5⁹ prosent av beregningsgrunnlaget. I tillegg kommer en buffer for systemviktige foretak, som for tiden er 1,0 prosent for Kommunalbanken og Nordea Eiendoms kreditt, og 2,0 prosent for foretak i DNB-konsernet.

Pilar 2-krav

Pilar 2 i kapitaldekningsregelverket krever at foretakene gjennomfører en intern kapitalvurderingsprosess (Internal Capital Adequacy Assessment Process – ICAAP) for å ta stilling til kapitalbehov. Pilar 2-kravet er påslag i kapitalkrav for foretaksspesifikk risiko som ikke er tilstrekkelig dekket av kravene i pilar 1. Det følger av CRD 5 at pilar 2-kravet normalt skal dekkes av minst 56,25 prosent ren kjernekapital, mens vanlig praksis i Norge har vært at pilar 2-kravet fullt ut skal dekkes av ren kjernekapital. Bestemmelsen ble gjennomført i norsk rett 1. juni 2022, og Finanstilsynet legger CRD 5-bestemmelsene til grunn i sin tilsynspraksis for banker som får fastsatt sitt pilar 2-krav i andre halvår 2022 eller senere.

Uvektet kjernekapitalandel

Uvektet kjernekapitalandel er krav til kjernekapital¹⁰ som andel av foretakenes eksponeringer før risikovekting. Det vil si et kapitalmål dividert på et uvektet eksponeringsmål. Kapitalmålet består av kjernekapital, og eksponeringsmålet omfatter samtlige balanseførte poster og ikke-balanseførte poster beregnet uten risikovekting.

Det følger av CRR/CRD IV-forskriften at foretakene skal ha en uvektet kjernekapitalandel på 3 prosent. Alle banker skal i tillegg ha en uvektet kjernekapitalandelsbuffer på minst 2 prosent. Systemviktige banker skal utover dette ha en uvektet kjernekapitalandelsbuffer på minst 1 prosent.

⁸ For systemviktige foretak og foretak som benytter AIRB-metoden er kravet 4,5 prosent for norske engasjementer. For andre foretak er det gitt en overgangsregel som innebærer at kravet om 3,0 prosent systemrisikobuffer for hele beregningsgrunnlaget fortsatt gjelder frem til 31.12.2023.

⁹ Gjeldende krav er 2,0 prosent for norske engasjementer.

¹⁰ Ren kjernekapital og annen godkjent kjernekapital. Annen godkjent kjernekapital består av hybridkapital/fondsobligasjoner.

6.1.2 Likviditetsrisiko

Likviditetsregelverket stiller en rekke krav til foretakenes likviditetsrisiko. Det foreligger minimumskrav om at banker og kredittforetak skal ha en tilstrekkelig likviditetsreserve til å dekke likviditetsutgang i en stressituasjon, og krav til stabil finansiering

LCR

Likviditetsreserven (LCR) måler størrelsen på foretakenes likvide eiendeler dividert med netto likviditetsutgang 30 dager frem i tid gitt en stressituasjon i penge- og kapitalmarkedene. Minimumskravet er at foretakene til enhver tid skal ha en LCR på 100 prosent på totalnivå for alle valutaer. Det innebærer at foretakenes likvide eiendeler minst skal tilsvare netto likviditetsutgang i en stressituasjon. Kravet gjelder både på konsolidert og ikke-konsolidert nivå.

Det stilles også krav til LCR i hver signifikant valuta, med unntak av norske kroner, på minst 100 prosent. Minimumskravet til LCR i norske kroner for foretak som har euro eller amerikanske dollar som signifikant valuta er på 50 prosent. For øvrige foretak er det ikke fastsatt minstekrav til LCR i norske kroner.

NSFR

Foretakene skal til enhver tid møte et minstekrav til stabil og langsiktig finansiering, NSFR (Net Stable Funding Ratio). NSFR er tilgjengelig stabil finansiering dividert med nødvendig stabil finansiering. Dette forholdstallet skal være minimum 100 prosent. Minstekravet trådte i kraft i Norge i andre kvartal 2022.

6.2 Forsikringsforetak

Solvens II-regelverket stiller krav om at forsikringsforetak til enhver tid må ha ansvarlig kapital som minst er tilstrekkelig til å dekke et solvenskapitalkrav (SCR) og et minstekapitalkrav (MCR). I denne rapporten er dette referert til som henholdsvis solvenskapital og minstekapital. Et foretak oppfyller ikke kapitalkravene dersom den ansvarlige kapitalen er lavere enn enten solvenskapitalkravet eller minstekapitalkravet (eller begge), dvs. dersom solvenskapitaldekningen eller minstekapitaldekningen er under 100 prosent.

Solvenskapitalkrav

Solvenskapitalkravet avhenger av risikoen knyttet til investeringene og forsikringsforpliktelsene til forsikringsforetaket og er utformet for å sikre at forsikringsforetaket har en finansiell buffer utover de forsikringstekniske avsetningene. Solvenskapitalkravet skal dekke risikoen for tap av foretakets ansvarlige kapital og ved beregningen skal all kvantifiserbar tapsrisiko knyttet til forsikringsforetakets samlede virksomhet tas i betraktning. Det skal beregnes slik at sannsynligheten er 99,5 prosent for at samlet tap, herunder forsikringsmessig og finansielt tap, over en periode på 12 måneder ikke overstiger det beregnede kapitalkravet.

Minstekapitalkrav

Minstekapitalkravet beregnes ved hjelp av en metode som er vesentlig mindre risikosensitiv enn beregningen av solvenskapitalkravet og det skal beregnes slik at sannsynligheten er 85 prosent for at samlet tap over en periode på 12 måneder ikke overstiger det beregnede kapitalkravet. Det er fastsatt en nedre og en øvre grense for minstekapitalkravet, slik at minstekapitalkravet ikke kan utgjøre mindre enn 25 prosent av solvenskapitalkravet eller mer enn 45 prosent av solvenskapitalkravet. I tillegg er det fastsatt et nominelt minstekrav som foretaket er pålagt å oppfylle. Det innebærer at minstekapitalkravet likevel kan bli større enn solvenskapitalkravet for enkelte (mindre) foretak.

Overgangsregler

Gjennom Omnibus II-direktivet er det åpnet for flere permanente tiltak og overgangsordninger som særlig er rettet mot livsforsikringsforetak med langsiktige garantier. Av størst betydning for norske livsforsikringsforetak er overgangsregelen for forsikringstekniske avsetninger. Regelen gir rom for å redusere de forsikringstekniske avsetningene tilsvarende en andel av differansen mellom forsikringstekniske avsetninger beregnet etter Solvens II-regelverket og forsikringstekniske avsetninger beregnet etter solvensmarginregelverket som var gjeldende frem til utgangen av 2015 (Solvens I). Overgangsregelen innebærer at en eventuell økning i verdien av forsikringsforpliktelsene ved overgangen til Solvens II fases inn lineært over en periode på 16 år, fra 2016 til 2032.

6.3 Pensjonskasser

Solvenskapitalkravet

Fra 1. januar 2019 har solvenskapitalkravet for pensjonskasser vært basert på hovedprinsippene i Solvens II. Solvenskapitalkravet avhenger av risikoen knyttet til investeringene og forsikringsforpliktelsene og er utformet for å sikre at pensjonskassene har en finansiell buffer utover de forsikringstekniske avsetningene. Solvenskapitalkravet skal dekke risikoen for tap av pensjonskassens ansvarlige kapital og ved beregningen skal all kvantifiserbar tapsrisiko knyttet til pensjonskassens samlede virksomhet tas i betraktning.

Overgangsregler

Det er fastsatt overgangsordninger for forsikringstekniske avsetninger og ansvarlige lån. Overgangsregelen for forsikringstekniske avsetninger gir rom for å redusere de forsikringstekniske avsetningene tilsvarende en andel av differansen mellom forsikringstekniske avsetninger beregnet i det nye solvenskapitalkravet og forsikringstekniske avsetninger beregnet etter solvensmarginregelverket (Solvens I). Overgangsregelen innebærer at en eventuell økning i verdien av forsikringsforpliktelsene ved overgangen til det nye solvenskapitalkravet fases inn lineært i årene frem til 2032.

6.4 Verdipapirforetak og fondsforvaltere

Verdipapirforetak

Kapitalkrav for verdipapirforetak følger av det europeiske kapitalkravsregelverket CRD IV/CRR.¹¹ På grunn av måten kapitaldekningsregelverket for verdipapirforetak er innrettet, er det naturlig å dele dem inn i to grupper. Foretak med tillatelse til å yte minst en av investeringstjenestene egenhandel, garantistillelse ved emisjoner, drift av multilateral handelsfasilitet og drift av organisert handelsfasilitet, jf. verdipapirhandeloven § 2-1 (1) nr. 3, 6, 8 og 9, og foretak uten slike tillatelser.

Førstnevnte gruppe foretak er underlagt et startkapitalkrav på 730 000 euro og et samlet kapitalkrav på 8 prosent av beregningsgrunnlaget for kreditt-, markeds- og operasjonell risiko på lik linje med banker. Sistnevnte gruppe foretak er underlagt et startkapitalkrav på 125 000 eller 50 000 euro (avhengig av om de har tillatelse til å håndtere klientmidler eller ikke) og det største av et samlet kapitalkrav på 8 prosent av beregningsgrunnlaget for kreditt- og markedsrisiko og 25 prosent av foretakets faste kostnader.

¹¹ EU innførte IFD/IFR som gjeldende kapitaldekningsregelverk for verdipapirforetak 26. juni 2021. Regelverket er ennå ikke innlemmet i EØS-avtalen eller innført i Norge, og p.t. er det uvisst når det skjer.

Forvaltningsselskap for verdipapirfond og AIF-forvaltere (fondsforvaltere)

Fondsforvaltere kan deles inn i to grupper med ulike krav til ansvarlig kapital: Forvaltere av fond med tillatelse til å yte individuell porteføljeforvaltning, jf. verdipapirhandelloven § 2-1 (1) nr. 4, og forvaltere av fond uten slik tillatelse.

Førstnevnte gruppe foretak er i tillegg til kravene som følger av verdipapirfondloven og/eller AIF-loven (m/forskrifter) omfattet av de samme kapitalkravene som gjelder for verdipapirforetak uten tillatelse til å yte investeringstjenestene egenhandel, garantistillelse ved emisjoner, drift av multilateral handelsfasilitet og drift av organisert handelsfasilitet, dvs. det største av et samlet kapitalkrav på 8 prosent av beregningsgrunnlaget for kreditt- og markedsrisiko og 25 prosent av foretakets faste kostnader.

Foretak uten tillatelse til å yte individuell porteføljeforvaltning rapporterer ansvarlig kapital kun per 30. juni og 31. desember. Disse foretakene har et startkapitalkrav og et kapitalkrav på 25 prosent av foretakets faste kostnader.

Konsolidert kapitaldekning

Foretakene som er omfattet av krav til ansvarlig kapital på konsolidert nivå på verdipapirområdet er morselskap til ett eller flere av foretakene som inngår i kapittel 5.1 (verdipapirforetak) og 5.2 (fondsforvaltere) i denne rapporten, samt foretak i nevnte kapitler som har eierandel på 20 prosent eller mer i annet foretak. Foretak som har felles ledelse, må også rapportere konsolidert.

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]